

การวิเคราะห์อริยทรัพย์ที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ

สุรีย์พร แซ่เอี้ยบ¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโคลงโลกนิติซึ่งมีที่มาจากพระไตรปิฎกและเพื่อวิเคราะห์อริยทรัพย์ 7 ที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้การวิจัยเอกสาร (documentary research) เอกสารหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ 1) โคลงโลกนิติ ฉบับทรงชำระและพระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร 2) พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า โคลงโลกนิติจำนวน 83 บท มีที่มาจากพระไตรปิฎกแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. มาจากธรรมบทจำนวน 27 บท 2. มาจากนิบาตชาดกจำนวน 17 บท และ 3. มาจากส่วนอื่นๆ ในพระสุตตันตปิฎกจำนวน 42 บท ปรากฏอริยทรัพย์ 7 คือ ทรัพย์อันประเสริฐ เป็นทรัพย์ภายใน เป็นธรรมที่ทำให้เป็นคนประเสริฐ ไม่ขัดสน เป็นผู้มั่งคั่ง ไม่มีหนี้ มีความสุขแท้จริง ทำให้คนพัฒนาเป็นสัตบุรุษและเป็นพระอริยะได้ อริยทรัพย์ที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ ได้แก่ สัทธานะ (ทรัพย์คือศรัทธา) สีลธนะ (ทรัพย์คือศีล) หิริธนะ (ทรัพย์คือหิริ) โอตตปฺปธนะ (ทรัพย์คือโอตตปฺปะ) สุตธนะ (ทรัพย์คือสุตะ) จาคธนะ (ทรัพย์คือจาคะ) และปัญญธนะ (ทรัพย์คือปัญญา) โดยพบปัญญธนะมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ จาคธนะ อริยทรัพย์ 7 ในโคลงโลกนิตินี้ส่งเสริมให้บุคคลมีคุณค่าในตัวเอง เป็นผู้ที่พัฒนาแล้ว เป็นสัตบุรุษ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รู้จักพัฒนาตนเองอย่างถูกต้องดีงาม ไม่ก่อให้เกิดปัญหาใดๆ ในสังคม ให้เป็นมนุษย์ที่ประเสริฐด้วยอริยทรัพย์

คำสำคัญ : 1. อริยทรัพย์ 2. โคลงโลกนิติ

¹ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Analysis of the Seven Noble Treasures Reflected in Khlong Lokanit

Sureephon Sae-eab²

Abstract

This paper aimed at investigating Khlong Lokanit, which was derived from Tripitaka and analyzing the seven noble treasures reflected in Khlong Lokanit. This qualitative research used document research method. Principal documents for analysis are: 1) the revised version of Khlong Lokanit, which was composed by Krom Phraya Dechadisorn; and 2) Mahachulalongkornrajavidyalaya version of Khlong Lokanit. The results indicated that 83 chapters of Khlong Lokanit were from Tripitaka, which could be divided into 3 parts as follows: 1) 27 chapters of Khlong Lokanit from Dhamma Bot, 2) 42 chapters of Khlong Lokanit from Jataka Tales, and 3) 17 chapters of Khlong Lokanit from other parts of Suttanta Pitaka. The seven noble treasures involved internal treasures, that is, dhamma which made people noble, rich in virtues and have true happiness. The treasures could turn ordinary people into men of integrity and noble monks. The noble treasures identified in Khlong Lokanit comprised: Satatana (treasure of faith), Silatana (treasure of morality), Hiritana (treasures of penitence), Otapatana (treasure of conscience), Sutatana (treasure of learnedness), Jakatana (treasure of charity) and Panyatana (treasure of wisdom). Panyatana had the highest frequency whereas Jakatana had the lowest frequency. The seven noble treasures encouraged people to have self-value and become developed, noble and complete humans who knew how to improve themselves righteously and refrained from causing problems in society, that is, noble humans with the noble treasure.

Keywords: 1. Noble Treasure 2. Khlong Lokanit

² Ph.D. student in Buddhist Studies, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

บทนำ

ชีวิตในสังคมคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันซึ่งแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกด้วยการใช้เงินตราซื้อหามา มนุษย์ได้รับเอาวัฒนธรรมแห่งวัตถุนิยมจนเกิดความพึงพอใจโดยเข้าใจว่านั่นคือความสุขที่แท้จริงทั้งๆ ที่มันเป็นความสุขภายนอก เป็นความสุขชั่วคราวไม่ยั่งยืน เปลี่ยนแปลงไปตามกฎแห่งความไม่เที่ยงของสรรพสิ่งโดยลืมมองอีกด้านตรงกันข้าม คือ ความทุกข์จากการแสวงหา ความทุกข์จากการไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ และความทุกข์จากความต้องการที่เกินพอดี เมื่อมนุษย์หลงอยู่กับดักของวัตถุ เทคโนโลยี จนเกิดภาวะขาดสมดุลชีวิต สังคมก็ขาดความสมดุลไปด้วยการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในปัจจุบันจึงเกิดปัญหาต่างๆ มากขึ้น ทั้งปัญหาภายในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ปัญหาการศึกษาเยาวชนขาดความรู้ คนในสังคมขาดคุณธรรม จริยธรรม เกิดการทะเลาะวิวาทกัน ปัญหาอาชญากรรมร้ายแรง อาทิ ฆาตกรรม วางแผนฆาตกรรมสามีเพื่อเงินประกัน (Thairath online, 2557) ตลอดจนถึงปัญหาการเมืองการปกครองผู้ทำหน้าที่ขาดความจริงจัง ไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่เพราะการละเลยต่อพื้นฐานทางจริยธรรมที่ต้องบ่มเพาะให้เกิดขึ้นในจิตใจอย่างมั่นคง เมื่อไม่มีคุณธรรมพื้นฐานที่มั่นคงอยู่ภายในจิตใจ ชีวิตจึงไม่สมดุล เป็นปัญหาเชื่อมโยงไปสู่สังคมประเทศชาติ สิ่งแวดล้อมที่ไม่สมดุลไปด้วย

ปัญหาสังคมที่เกิดจากโลกาภิวัตน์ในยุคทุนนิยมกระทบต่อความสงบสุขของชาวโลก ทุนนิยมเสรี เน้นเสรีภาพจนทำให้สังคมไปสู่อบายดั่งที่ท่านพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้กล่าวว่า ชีวิต สังคม และธรรมชาติ ต้องมีความสมดุล เทคโนโลยีที่คิดค้นขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์แต่กลับกลายเป็นสิ่งที่สร้างความทุกข์ให้แก่มนุษย์กลายเป็นสิ่งเสียดสีทำให้คนขาดปัญญา (Phra Brahmagunabhon (P. A. Payutto), 2005) ท่านพุทธทาสก็เคยให้ข้อคิดที่เป็นปณิธานของท่านด้วยว่า วัตถุนิยมกำลังครอบงำมนุษย์โลกมนุษย์ให้ลุ่มหลงวัตถุนิยมจนเกิดความเห็นแก่ตัวจึงควรออกมาจากวัตถุนิยม (Buddhadasa Bhikkhu, 1986) สังคมขาดความสมดุลจึงเต็มไปด้วยความทุกข์เพราะใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องบำบัดความทุกข์นั้น ปัญหาต่างๆ ดังกล่าวเหล่านี้ทำให้สังคมมนุษย์ต้องมีการควบคุมและป้องกันด้วยกฎหมาย กฎศีลธรรม การสร้างอุดมการณ์ คุณธรรม จริยธรรม หรือมีวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ โดยเฉพาะการควบคุมด้วยศาสนาในรูปแบบของคำสอนที่ถ่ายทอดด้วยวิธีการต่างๆ ตลอดจนการเรียนรู้จากวรรณกรรม วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาซึ่งผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยที่สำคัญยิ่งเรื่องหนึ่งคือ วรรณกรรมเรื่องโคลงโลกนิติ ฉบับชำระและนิพนธ์โดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร โดยได้รับการโปรดเกล้าฯ จากพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของโคลงโลกนิติด้วยการนำ

ภูมิปัญญาทางสังคมในการสร้างสรรค์งานเชิงวรรณศิลป์มาบูรณาการกับพุทธพจน์ในพระสูตรต้นตอปัญหาเป็นข้อมูลในการประพันธ์ แล้วนำไปจารึกบนแผ่นศิลาประดับไว้ ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม สำหรับให้ประชาชนทั่วไปได้ศึกษาเล่าเรียนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

บทความนี้จึงมีความประสงค์ที่จะนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ถ่ายทอดผ่านทางวรรณคดีโคลงโลกนิติ เป็นหลักธรรมที่ทำให้มีคัมภีร์นั้นคือ อริยทรัพย์ 7 ซึ่งเป็นทรัพย์ภายในที่สามารถนำติดตัวไปได้ทุกที่ ไม่มีใครสามารถปล้นหรือแย่งชิง อริยทรัพย์นี้ไปได้ แต่เป็นทรัพย์ที่ประเสริฐ ทุกคนสามารถมีอริยทรัพย์นี้ได้ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่นักบวช ขมารวาส ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งฐานะใด ครู อาจารย์ หรือนักเรียน นักศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง สามเณร ฯลฯ ด้วยการประพฤติตนให้ถูกต้องดีงามตามหลักอริยทรัพย์ 7 ที่แฝงอยู่ในโคลงโลกนิติ เพื่อการเรียนรู้ฝึกหัดจิตใจตนเองให้เป็นพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์ เมื่อมนุษย์มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงามแล้วจะเกิดเป็นความสุขที่แท้จริงที่ไม่ต้องอิงอาศัยวัตถุสิ่งของ มนุษย์ที่เรียนรู้ พัฒนาตนจนสำเร็จ รู้ผิดชอบชั่วดี และช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นได้ เป็นคนที่มีคุณค่า (Chai Na Pol, n.d.) มนุษย์ที่ดีจะไม่สร้างปัญหาใดๆ ให้สังคมต้องเดือดร้อน วุ่นวาย การแก้ไขปัญหาใดๆ ในสังคมนั้น ต้องแก้ไขที่ตัวเองก่อนจึงจะสามารถแก้ไขสังคมส่วนรวมได้ (Ruenruthai sajjapan, 2012) ด้วยความรู้ความเข้าใจจากการศึกษาวรรณกรรมโคลงโลกนิติจนเกิดเป็นคุณธรรมประจำใจเป็นอริยทรัพย์ ดังนั้นผู้เขียนจึงมุ่งนำเสนออริยทรัพย์ 7 ที่ปรากฏในโคลงโลกนิติเพื่อให้ข้อคิดอันเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีงามเหมาะสมให้เกิดประโยชน์และความสุขที่แท้จริง ไม่เกิดเป็นปัญหาให้แกสังคมส่วนรวมและสิ่งแวดล้อมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

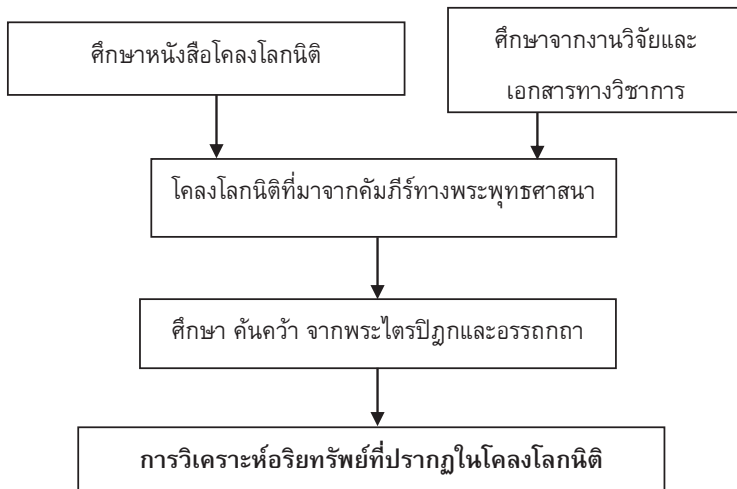
1. เพื่อศึกษาโคลงโลกนิติที่ปรากฏในพระไตรปิฎก
2. เพื่อวิเคราะห์อภิปรัชญา 7 ที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) มีขั้นตอนการวิจัยคือ ศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (primary source) คือ หนังสือโคลงโลกนิติ พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 ศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (secondary source) ได้แก่ คัมภีร์อรรถกถาวิธานิพนธ์ รายงานการวิจัย สุภาษิตและหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ เรียบเรียง สรุปผลการวิจัย แล้วนำเสนอผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย



ผลการศึกษา

โคลงโลกนิติมีที่มาจากและสันนิษฐานว่ามาจากคัมภีร์ต่างๆ อาทิ โลกนิติปกรณ์ ธรรมนิตติ ราชนิตติ และชาดก เป็นต้น (Niyada Laosuntorn, 1999) ผู้เขียนมุ่งศึกษา โคลงโลกนิติที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ดังต่อไปนี้

1. โคลงโลกนิติที่ปรากฏในพระไตรปิฎก

1.1 โคลงโลกนิติฉบับสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา

เดชาดิศร

โคลงโลกนิติเดิมมีที่มาจากคัมภีร์โลกนิติ นักวิชาการด้านวรรณคดีสันนิษฐานว่า โคลงโลกนิติได้ประพันธ์มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยผู้ประพันธ์น่าจะเป็นพุทธศาสนิกชน โคลงโลกนิติมีหลายสำนวน ได้แก่ โคลงโลกนิติสำนวนเก่า น่าจะแต่งขึ้นก่อนสมัยรัตนโกสินทร์ หรืออย่างน้อยก็ก่อนรัชกาลที่ 3 ปรากฏในสมุดไทยเมื่อสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร ทรงชำระและตรวจสอบโคลงโลกนิติจากโคลงโลกนิติสำนวนเก่าเหล่านี้ประมาณ พ.ศ.2374-2378 มีจำนวนรวมในปัจจุบัน 440 บท ส่วนใหญ่เป็นพุทธภาษิตที่เป็นสัจธรรม ขอบข่ายคำสอนเป็นที่ยอมรับแพร่หลาย กว้างขวาง ครอบคลุม เป็นคำสอนที่จำแนกเนื้อหาตามลักษณะบุคคลประเภทต่างๆ ทั้งผู้รู้หรือผู้มีปัญญา คนดี คนพาล ผู้เป็นมิตร สตรี พระราชาหรือผู้ปกครอง และ

คำสอนเรื่องความประพฤติทั่วไปด้วยเนื้อหาของคติคำสอนที่เข้าใจง่าย มีการเปรียบเทียบคำสอนได้ดี บางคติหรือบางบทก็ตรงกับนิทานชาดกในนิบาตชาดกและคติพื้นบ้านที่คนไทยรู้จักดี เป็นหนังสือที่กรมศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ชำระสอบทานและจัดพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2447 ใช้เป็นแบบเรียนสำหรับนักเรียนในชื่อเรื่อง “หนังสือสอนอ่านจินตนิพนธ์ สุภาษิตโลกนิติคำโคลง พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมสมเด็จพระยาเดชาดิศร ทรงชำระของเก่า”

โคลงโลกนิติได้ถูกจารึกไว้บนแผ่นศิลาที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ในคราวที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้บูรณปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามระหว่าง พ.ศ.2374-2375 โปรดให้จารึกตำราต่างๆ ทั้งด้านวรรณคดี โบราณคดี พระพุทธศาสนา ประเพณี ตำรายา ตลอดจนสุภาษิต ลงบนแผ่นศิลาที่ประดับผนังปูชนียสถานต่างๆ ในพระอาราม สำหรับให้ประชาชนได้ศึกษาหาความรู้ กรมพระยาเดชาดิศรได้ทรงชำระโคลงโลกนิติสำนวนเก่าให้ถูกต้อง บางโคลงก็ทรงนิพนธ์ขึ้นใหม่ ปรากฏต้นฉบับเดิมในสมุดไทย 408 บท แล้วจารึกไว้ที่แผ่นศิลาประดับศาลาทิศพระมณฑป 4 หลัง (Department of Curriculum and Instruction Development, Ministry of Education, 2002) ลักษณะการประพันธ์เป็นโคลงสี่สุภาพซึ่ง 1 บท มี 4 บาทหรือ 4 บรรทัด สวรรค์ในโคลงโลกนิติส่วนมากแฝงด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งที่เป็นสัจธรรมและจริยธรรม (Phramaha Surasak Prajantasen, 2001) วิถีชีวิตของคนไทยในสมัยก่อนดำเนินชีวิตด้วยหลักธรรมเหล่านั้น (Pattaweeton Pethsuriya, 2011)

1.2 โคลงโลกนิติซึ่งมีที่มาจากพระสุตตันตปิฎก

โคลงโลกนิติซึ่งมีที่มาจากพระสุตตันตปิฎกจำนวน 83 บท แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

(1) โคลงโลกนิติที่มาจากพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย พบว่ามีโคลงโลกนิติจำนวน 27 บท มาจากธรรมบทจำนวน 28 เรื่อง ตามหมวดหมู่หรือวรรค ได้แก่ ยมกวรรค จิตตวรรค ปุพผวรรค พาลวรรค ปันติตตวรรค สหสสวรรค ชราวรรค อตตวรรค สุขวรรค โกชวรรค มลวรรค และตณ्हวรรค

(2) โคลงโลกนิติที่มาจากพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย นิบาตชาดก พบว่ามีโคลงโลกนิติจำนวน 42 บท มาจากนิบาตชาดกจำนวน 49 เรื่อง ตามนิบาตหรือจำนวนคาถา ดังนี้ เอกกนิบาต ทุกนิบาต ดิกนิบาต จตุกกนิบาต ปัญจกนิบาต นวกนิบาต เตรสนิบาต วิสดีนิบาต ตีสดีนิบาต และมหานิบาต

(3) โคลงโลกนิติที่มาจากส่วนอื่นๆ ในพระสุตตันตปิฎก พบว่ามีโคลงโลกนิติจำนวน 17 บท มาจากที่มกนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย และขุททกนิกาย ไม่ปรากฏในมัชฌิมนิกายจำนวน 14 พระสูตร กับ 1 คาถา ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปลงโลกนิตินิตซึ่งมีที่มาจากพระไตรปิฎกจำนวน 83 บท

ลำดับ ที่	โคลง โลกนิตินิต	ธรรมบท	นิบาตชาดก	อื่น ๆ
1	บทที่ 3		มหานารทกัศสปชาดก สัตตคัมภชาดก	สุขปัตถนาสูตร
2	บทที่ 4		มหานารทกัศสปชาดก	สุขปัตถนาสูตร
3	บทที่ 7		พกชาดก	
4	บทที่ 9	พาลวรรค อุทายิเถรวัตถุ		
5	บทที่ 10	พาลวรรค ปาญญกภิกขุวัตถุ		
6	บทที่ 11		สุกรชาดก	
7	บทที่ 12		สุกรชาดก	
8	บทที่ 14	จิตตวรรค เมฆิยเถรวัตถุ		
9	บทที่ 16			มงคลสูตร
10	บทที่ 17	สุขวรรค สักกวัตถุ		
11	บทที่ 18		สัตตคัมภชาดก	
12	บทที่ 19			แผนปิณฑุปมสูตร
13	บทที่ 29		เอกป็นณชาดก	
14	บทที่ 39	ป็นชิตตวรรค ลกุกณฏก ภักทียเถรวัตถุ		
15	บทที่ 40	โกธวรรค อตุลอุปาสกวัตถุ		
16	บทที่ 44		สัมภวชาดก	
17	บทที่ 49	สหัสสวรรค สังกัจจสามเณรวัตถุ		
18	บทที่ 50	สหัสสวรรค ชาณโกณ หัตถิยเถรวัตถุ		

ตารางที่ 1 แสดงการสรุปโคลงโลกนิติซึ่งมีที่มาจากพระไตรปิฎกจำนวน 83 บท (ต่อ)

ลำดับ ที่	โคลง โลกนิติ	ธรรมบท	นิบาตชาดก	อื่น ๆ
19	บทที่ 51	สหัสสวรรณค สัปปทาส เถรวัตถุ		
20	บทที่ 52	สหัสสวรรณค พหุปรุติ กาเถรวัตถุ		
21	บทที่ 53	สหัสสวรรณค ปฏาจาราเถรวัตถุ		
22	บทที่ 66			พุทธรวงส์ สุเมธกถา
23	บทที่ 76		ชวนหังสชาดก	
24	บทที่ 79		ขวสกุณชาดก อกัตถุญชาดก	
25	บทที่ 84		โคธชาดก	
26	บทที่ 87		ชวนหังสชาดก	
27	บทที่ 88		เดมิยชาดก ปฏุกัตตชาดก	
28	บทที่ 90		เวสสันดรชาดก	
29	บทที่ 103	โกธวรรณค อุตตราวุปาสิกาวัตถุ	ราโชวาทชาดก	
30	บทที่ 104			สังคามขีสูตร
31	บทที่ 105	สหัสสวรรณค กุณทล เกสเถรวัตถุ		
32	บทที่ 107		มหาสารชาดก	
33	บทที่ 110		ปโรสธชาดก ปโรสหัสสชาดก สสบัณฑิตชาดก	
34	บทที่ 126		ดิตติวชาดก	
35	บทที่ 130	มลวรรณค ติสสเถรวัตถุ		

ตารางที่ 1 แสดงการสรุปโคลงโลกนิติซึ่งมีที่มาจากพระไตรปิฎกจำนวน 83 บท (ต่อ)

ลำดับ ที่	โคลง โลกนิติ	ธรรมบท	นิบาตชาดก	อื่น ๆ
36	บทที่ 131		จุพนันทียชาดก เวนสาชาดก	
37	บทที่ 139		อโยฆรชาดก	
38	บทที่ 140		อโยฆรชาดก	
39	บทที่ 141	ตณ्हาวรรค พันธนาการวัตถุ		
40	บทที่ 142	พาลวรรค อนันทเสฏฐิวัตถุ		
41	บทที่ 143			ปุตตสูตร
42	บทที่ 144			ปุตตสูตร
43	บทที่ 150		จุพปโลกนชาดก	
44	บทที่ 154		สาเกตชาดก	
45	บทที่ 157		อนภริตติชาดก	
46	บทที่ 161		ปัทมพรกนาคราชชาดก	
47	บทที่ 162		ปัทมพรกนาคราช ชาดก	
48	บทที่ 171	มลวรรค เมณฑกเสฏฐิวัตถุ		
49	บทที่ 175	พาลวรรค อัญญตรปริสวัตถุ		
50	บทที่ 178		ราโชวาทชาดก	
51	บทที่ 214			ปราวาสสูตร
52	บทที่ 215		ติตติรชาดก	
53	บทที่ 216			ปราวาสสูตร
54	บทที่ 217			ปราวาสสูตร
55	บทที่ 221		สีลวนาชาดก	

ตารางที่ 1 แสดงการสรุปโคลงโลกนิติซึ่งมีที่มาจากพระไตรปิฎกจำนวน 83 บท (ต่อ)

ลำดับ ที่	โคลง โลกนิติ	ธรรมบท	นิบาตชาดก	อื่น ๆ
56	บทที่ 222		สุวัณณหังสชาดก	
57	บทที่ 226	ปณทิตวรรค ราชเถรวัตถุ		
58	บทที่ 227	ปณทิตวรรค ปณทิต ตสามเณรวัตถุ		
59	บทที่ 229	อิตตวรรค อุปันนท สักยปุตตเถรวัตถุ		
60	บทที่ 230		ติลมุฏฐิชาดก	
61	บทที่ 233		รุกขธัมมชาดก	
62	บทที่ 235	ปุปพวรรค อานันทเถร วัตถุ		
63	บทที่ 236	ยมกาวรรค มัญญกุณฑลี วัตถุ ยมกาวรรค จักขุपाल เถรวัตถุ		
64	บทที่ 237			สังฆเภทสูตร
65	บทที่ 238	จิตตวรรค อุกกัณฐิต ภิกขุวัตถุ		
66	บทที่ 244		สัมภวชาดก	
67	บทที่ 246		สุชาตาชาดก	
68	บทที่ 254			สิงคาลกสูตร
69	บทที่ 260		เกสวชาดก	
70	บทที่ 263		ทีฆิติโกสลชาดก	
71	บทที่ 270			มหาสาฬหสูตร
72	บทที่ 290		สิงคาลชาดก	
73	บทที่ 304			เทวทัตตสูตร

ตารางที่ 1 แสดงการสรุปโคลงโลกนิติซึ่งมีที่มาจากพระไตรปิฎกจำนวน 83 บท (ต่อ)

ลำดับ ที่	โคลง โลกนิติ	ธรรมบท	นิบาตชาดก	อื่นๆ
74	บทที่ 306		วีรกชาดก	
75	บทที่ 310	ชราวรรค อุตตราเถรีวัตถุ		
76	บทที่ 311		เตมียชาดก	
77	บทที่ 315		มหาสุวราชชาดก	
78	บทที่ 320		สิริชาดก	
79	บทที่ 324	มลวรรค โลสุทหายวัตถุ		
80	บทที่ 366			ทหรสูตร
81	บทที่ 382		ทุททุกายชาดก	
82	บทที่ 434			อจินเตยสูตร
83	บทที่ 437	พาลวรรค คณฐเมทกโจรวัตถุ		

โคลงโลกนิติที่ปรากฏในพระสูตรต้นตปิฎกส่วนมากอยู่ในขุททกนิกาย ได้แก่ นิบาตชาดกมากที่สุด รองลงมาคือธรรมบท เพราะมีเนื้อหาที่สั้น กระชับ และทำความเข้าใจได้ง่าย ทั้งนี้ โคลงโลกนิติบางบทอาจจะมีความซ้ำกันได้ โคลงโลกนิติที่ได้ศึกษามาทั้งหมดนี้ นับว่ามีความน่าสนใจและมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะปรากฏคติธรรมคำสอนเพื่อการประพฤติปฏิบัติจำนวนมาก

2. อริยทรัพย์ 7

2.1 ความหมายของอริยทรัพย์

อริยทรัพย์ 7 ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า ทรัพย์ 7 ประการ คือ 1. สัทธาธนะ (ทรัพย์คือศรัทธา) 2. สีลธนะ (ทรัพย์คือศีล) 3. หิริธนะ (ทรัพย์คือหิริ) 4. โอตตปปธนะ (ทรัพย์คือโอตตปปะ) 5. สุตธนะ (ทรัพย์คือสุตะ) 6. จาคธนะ (ทรัพย์คือจาคะ) 7. ปัญญาธนะ (ทรัพย์คือปัญญา) (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) อริยทรัพย์ 7 ทำให้ไม่จน เป็นคนไม่ขัดสน ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนในสังฆิตตชนสูตรว่า “ผู้ใดมีทรัพย์ 7 ประการนี้... บัณฑิตทั้งหลายเรียกผู้นั้นว่า เป็นคนไม่ขัดสน ชีวิตของเขา

ก็‘ไม่สูญเปล่า’ (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) อาณิสสของผู้ประพฤติตาม อริยทรัพย์มีองค์คุณถึงระดับขั้นโสดาบัน จนถึงบรรลอรหัตต์ในอนาคต ดังปรากฏใน นันทียสูตร (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) พระพุทธเจ้าตรัสถึงหนี้และ คนจนในอินธุสูตรไว้ชัดเจนแสดงถึงการมีความสุขจากการไม่มีหนี้ ความสุขที่ไม่ต้องอาศัย วัตถุเป็นความสุขด้วยการมีอริยทรัพย์ (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) อริยทรัพย์ 7 หมายถึง ทรัพย์อันประเสริฐ เป็นของที่ติดตัวไปได้ อยู่ภายในจิตใจ ดีกว่า ทรัพย์ภายนอก เช่น เงิน ทอง เป็นต้น เพราะโจรหรือใครๆ แหยงชิงไม่ได้ และทำให้เป็นคนประเสริฐอย่างแท้จริง (Phra Brahmagunabhon (P. A. Payutto), 2010, p. 517) เป็นทรัพย์ที่ทำให้ปลื้มใจ ใช้จ่ายอย่างไม่รู้จักหมดสิ้น ช่วยในการดำรงชีวิต เป็นธรรมที่ สนับสนุนการทำมาหากิน โดยเฉพาะการพึ่งตนเอง (Watprayurawqngvasa school, 2005, p. 41) ส่วนผู้ที่ไม่มีอริยทรัพย์ 7 นี้ จัดได้ว่าเป็นคนจน เป็นคนเสื่อม

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า อริยทรัพย์ 7 หมายถึง ทรัพย์อันประเสริฐ เป็นทรัพย์ภายใน คือ อยู่ภายในจิตใจของบุคคลจึงสามารถติดตัวไปได้ทุกที่ ทำให้ปลื้มใจ มีความสุข ผู้ที่มี อริยทรัพย์จัดว่าเป็นคนไม่ยากจน และไม่เป็นหนี้ พบกับความสุขที่เป็นอิสระโดยไม่ต้อง อาศัยวัตถุสิ่งของ มีจิตที่หลุดพ้น เป็นผู้มั่งคั่ง ที่ดีกว่าความมั่งคั่งด้วยทรัพย์ภายนอกหรือ วัตถุสิ่งของเครื่องอำนวยความสะดวกใดๆ ความยากจนในพระพุทธศาสนา คือ การไม่มี อริยทรัพย์นั่นเอง ผู้ที่มีอริยทรัพย์ 7 นี้จัดได้ว่าเป็นสัตบุรุษเป็นผู้ที่มีปัญญาเรียกได้ว่าเป็น นักปราชญ์หรือผู้รู้ที่แท้จริง ย่อมมีชีวิตที่มีแต่ความสุข ไม่ทุกข์ใจหรือพ้นจากความทุกข์ได้

2.2 อริยทรัพย์ 7 ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก

อริยทรัพย์ 7 ปรากฏในพระไตรปิฎก ได้แก่ สัทธานะ สีลธนะ หิริธนะ โอตตปฺปธนะ จาคธนะ สุตะธนะ และ ปัญญาธนะ ดังนี้

(1) สัทธานะ (ทรัพย์คือ ศรัทธา) ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า อริยสาวก ในธรรมวินัยนี้เป็นผู้มีศรัทธา เชื่อปัญญาเครื่องตรัสรู้ของตถาคตว่า ‘แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น uly เป็นพระพุทธเจ้าเป็นพระผู้มีพระภาค’ (Mahachulalongkorn rajavidyalaya, 1992) สัทธา หรือ ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อ ความเชื่อถือ ความเชื่อ ที่มีเหตุผล ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีงาม ความมั่นใจในความจริงในการทำมาหากิน มั่นใจใน หลักที่ถือ และไม่ตื่นตูมไหลตาม สัทธามี 4 ประการ ได้แก่ (1) กัมมสัทธา เชื่อกรรม เชื่อการกระทำ (2) วิปากสัทธา เชื่อผลของกรรม (3) กัมมัสสกตาสัทธา เชื่อว่าสัตว์ มีกรรมเป็นของตัว ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว (4) ตถาคตโพธิสัทธา เชื่อปัญญาตรัสรู้ของ พระพุทธเจ้า (Phra Brahmagunabhon(P. A. Payutto), 1992, p. 428)

(2) สีลธนะ (ทรัพย์ คือ สีล) ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า อริยสาวกในธรรมวินัยนี้เป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ ฯลฯ เป็นผู้เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุรา และเมรียอันเป็นเหตุแห่งความประมาท (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) สีล ได้แก่ สีล 5 สีลอุโบสถ สีลของสามเณร พระภิกษุ และภิกษุณี สีล หมายถึง ความประพฤติดีทางกาย และวาจา เป็นข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมฝึกหัดกายและวาจาให้ดี สีลมีอานิสงส์เรียกว่า สีลสมบัติ ได้แก่ มีโภคทรัพย์มาก และ ตายแล้วไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) เป็นต้น การรักษาสีลทำให้มีความสุข ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสในสุขัตถนาสูตร (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992)

(3) หิริธนะ (ทรัพย์ คือ หิริ) ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า อริยสาวกในธรรมวินัยนี้เป็นผู้มีหิริ คือ ละอายต่อกายทุจริต วาจทุจริต มโนทุจริต ละอายต่อการประกอบบาปอกุศลธรรมทั้งหลาย (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) ผู้ที่ไม่มีความละอายต่อบาปจะทำให้ต้องไปเกิดในอบาย มีนรก เป็นต้น ผู้ที่ประพฤติดิริ โอตตปปะเป็นบัณฑิต ถ้าไม่หิริ โอตตปปะจะทำให้เป็นคนพาล (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) พระพุทธเจ้าตรัสในออตตักขิตสูตรว่า การสำรวมกาย วาจา ใจ เป็นการดี บุคคลสำรวมแล้วมีความละอายต่อบาป เป็นการรักษาดน (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992)

(4) โอตตปปะธนะ (ทรัพย์ คือ โอตตปปะ) ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า อริยสาวกในธรรมวินัยนี้เป็นผู้กลัวต่อกายทุจริต วาจทุจริต มโนทุจริต สะดุ้งกลัวต่อการประกอบบาปอกุศลธรรมทั้งหลาย (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) หิริ โอตตปปะ เป็นธรรมที่คุ้มครองโลก (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) หรือเรียกว่า เทวธรรม คือ ธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติเป็นเทวดา เพราะว่าเป็นเหตุแห่งการเกิดในเทวโลก (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) หิริ โอตตปปะเป็นมูลของกุศลธรรมทั้งหลาย ผู้มีหิริและโอตตปปะเป็นผู้มีเทวธรรม (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 2535)

(5) สุตธนะ (ทรัพย์ คือ สุตะ) ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า อริยสาวกในธรรมวินัยนี้เป็นปหูสูต สิ่งสมสุตะ เป็นผู้ได้ฟังมากซึ่งธรรมทั้งหลายที่มีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด ประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะครบถ้วน ทรงจำไว้ได้ คล่องปาก ชื่นใจ แท่งตลอดดีด้วยทวิญญู (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) การฟังทำให้เกิดปัญญา ที่เรียกว่า สุตมยปัญญา (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) การฟังพระสัทธรรมทำให้บรรลุโสดาบันได้ (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) เป็นปัจจัยแห่งสัมมาทิฏฐิ (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) สุตตะเป็นคุณสมบัติสำคัญของผู้เจริญ

(6) จาคณะ (ทรัพย์ คือ จาคะ) ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า อริยสาวกในธรรมวินัยนี้เป็นผู้มีใจปราศจากความตระหนี่อันเป็นมลทิน มีจาคะอันสละแล้ว มีฝ่ามือชุ่ม ยินดีในการสละ ควรแก่การขอ ยินดีในการแจกทานอยู่ครองเรือน (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) การบริจาค มี 2 ประการ คือ 2. การบริจาคอามิส 3. การบริจาคธรรม การบริจาคธรรมเป็นเลิศกว่าการบริจาคอามิส (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) จาคะ หมายถึง การสละ การให้หรือยอมให้หรือปล่อยสละวาง การเปิดใจกว้างมีน้ำใจ จาคะ คือ ความเสียสละ สละกิเลส ความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนได้ การให้ความช่วยเหลือ ไม่เห็นแก่ตัว (Phra Brahmagunabhon (P. A. Payutto), 2008)

(7) ปัญญาณะ (ทรัพย์ คือ ปัญญา) ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า อริยสาวกในธรรมวินัยนี้เป็นผู้มีปัญญาเป็นเครื่องพิจารณาเห็นทั้งความเกิดและความดับ อันเป็นอริยะ ชำแรกกิเลสให้ถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบ (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) ปัญญา หมายถึง ความรู้ทั่ว รู้เหตุผล ความรู้เข้าใจชัดเจน ดีชั่ว คุณโทษ ประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ เป็นต้น ทำให้ผล ล่วงพ้นปัญหา ความรอบรู้ในกองสังขาร มองเห็นตามจริง ปัญญาเห็นชอบจัดว่าเป็นอริยมรรคประการที่ 1 ได้แก่ สัมมาทิฎฐิ คือ เห็นอริยสัจ 4 เห็นชอบตามคลองธรรม เห็นถูกต้อง (Phra Brahmagunabhon (P. A. Payutto), 2008)

อริยทรัพย์ 7 นี้ บุคคลทั่วไปสามารถนำไปยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติตนให้เกิดประโยชน์และความสุขที่เกิดจากความเข้าใจในอริยทรัพย์ 7 โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกใด เป็นชีวิตที่มีความสุข ตลอดจนสามารถพัฒนาชีวิตให้มีคุณค่าได้ด้วย อริยทรัพย์ 7 ปรากฏในวรรณกรรมโคลงโลกนิติอย่างไร ผู้เขียนจะแสดงต่อไป

3. การวิเคราะห์อริยทรัพย์ 7 ที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ

3.1 สัทธาณะ ปรากฏในโคลงโลกนิติจำนวน 4 บท ได้แก่ บทที่ 19 บทที่ 154 บทที่ 236 และบทที่ 382 มีเนื้อหาที่สอนให้มีความเชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ทรงบรรลุมรรค 3 ที่ทำให้ระลึกชาติได้ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม เชื่อเรื่องบุญ บาป ให้หมั่นสร้างบุญกุศลตลอดเวลา บุญจะตามติดไปดั่งเงาตามตน แต่บาปจะตามติดไปดั่งล้อเกวียนไล่ตามเท้าโค จึงควรมีสัทธาที่เป็นอริยทรัพย์ให้เลื่อมใสศรัทธาแต่บุญหรือกรรมดีที่เป็นกุศลเท่านั้น และสอนเรื่องความเชื่อที่ผิดเหมือนกระต่ายตื่นตูม ดังเรื่องการตื่นข่าวมงคล ตัวอย่างในสังคมปัจจุบันคือการตื่นข่าวตุ๊กตาถูกเทพ (Attorney James, 1012) เป็นความเชื่อที่ขาดปัญญา จะได้รับความทุกข์ยาก เดือดร้อนเสียหาย ผู้เขียนขอยกตัวอย่างสัทธาณะที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ บทที่ 236 มาแสดงพอสังเขป ดังนี้

ทำบุญบุญแต่งให้	เห็นผล
คือตั้งเงาตามตน	ติดแท้
ผู้ทำสิ่งกุศล	กรรมติด ตามนา
ดูจกักรเกี่ยวนเวียนแล้	ไล่ต้อนดินโค

(Department of Curriculum and Instruction Development,
Ministry of Education, 2002, p. 224)

โคลงบทนี้สอนให้มีความศรัทธาหรือเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม การทำบุญได้ผลเป็นบุญติดตามตัวเราไปเหมือนเงา การทำกุศลเป็นบาปกรรมที่ตามติดเหมือนดังล้อเกวียนตามเท้าโค ดังปรากฏในพระไตรปิฎกว่า “ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ ถ้าคนมีใจดี ก็จะทำดีหรือทำดีตามไปด้วย เพราะความดีนั้น สุขย่อมติดตามเขาไปเหมือนเงาติดตามตัวเขาไป ฉะนั้น” (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) และ “ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ ถ้าคนมีใจชั่ว ก็จะทำชั่วหรือทำชั่วตามไปด้วย เพราะความชั่วนั้น ทุกข์ย่อมติดตามเขาไปเหมือนล้อหมุนตามรอยเท้าโคที่ลากเกวียนไป ฉะนั้น” (Mahachulalongkomrajavidyalaya, 1992) จึงควรมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม หรือเรื่องบุญ บาป ให้กระทำแต่ความดีงดเว้นจากความประพฤติชั่วทั้งทางกาย วาจา ใจ การกระทำใดๆ ก็ตามย่อมมีใจเป็นผู้บังคับบัญชาความประพฤติต่างๆ ทั้งดีและชั่ว หากประพฤติดีเป็นบุญ เป็นกุศล กรรมดีนี้จะส่งผลด้านดีให้ผู้ปฏิบัติ เป็นผู้ที่มีความสุข ไม่เดือดร้อน เหมือนคนร่ำรวย มีทรัพย์มาก ย่อมไม่เดือดร้อนในการใช้จ่ายทรัพย์ของตน มีความเป็นอยู่อย่างสุขสบาย ฉะนั้น ศรัทธา ความเชื่อเรื่องบุญ บาป หรือกฎแห่งกรรมนี้ จึงเป็นอริยทรัพย์ แต่หากผู้ใด ไม่เชื่อหรือ ไม่มีศรัทธา ก็เปรียบได้กับคนจน ไร้ทรัพย์ หรือ ไม่มีอริยทรัพย์ ย่อมทำบาป ประพฤติอกุศลกรรม ต้องได้รับผลร้าย ประสบกับความทุกข์ยาก ขาดแคลน เดือดร้อน จึงควรเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมก่อน เมื่อเชื่อแล้วจะส่งผลถึงความดี การตัดสินใจ ที่จะกระทำสิ่งที่เป็นคน หรือโทษ ต่อตนเอง ไม่กระทำความชั่วที่สร้างปัญหาใดๆ ให้แก่ผู้อื่น หรือทำให้สังคมเดือดร้อน

3.2 สิลละ ปรากฏในโคลงโลกนิติ จำนวน 5 บท ได้แก่ บทที่ 49 บทที่ 66 บทที่ 144 บทที่ 217 และบทที่ 235 มีเนื้อหาที่สอนให้รู้จักรักษาศีลแม้จะเป็นเด็กอายุน้อยประเสริฐกว่าคนที่อายุมาก แต่ไม่รู้จักศีล 5 เลย ความประพฤติผิดศีล 5 คือ การฆ่าสัตว์ การลักขโมย การประพฤติผิดในกาม การพูดโกหกหลอกลวงและการดื่มสุรา เป็นบาปมีโทษภัย กลิ่นศีลยอติเยียมกว่ากลิ่นหอมของดอกไม้ทั้งหลาย กลิ่นของศีลลอยทวนลมได้ พุ้งไปทั่วทุกทิศ ศีลทำให้ได้รับความสุข ผู้มีศีลย่อมได้รับการสรรเสริญ และ

ทำให้ไปสู่สัจธรรมได้ จึงควรรักษาศีลยิ่งกว่าชีวิตให้เหมือนจามรีที่รักษนหางของตัวเอง ผู้เขียนขอยกตัวอย่างสี่สัณที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ บทที่ 217 มาแสดงพอสังเขป ดังนี้

ชายใดเร่คบค้า	นารี
เสพสุรายินดี	บ่อนเหล่าน
นกไก่สกาตี	มือต่อ พันนนา
คนดั่งนี้ฤเว่น	จากเบื้องนิบหาย

(Department of Curriculum and Instruction Development,
Ministry of Education, 2002, p. 209)

โคลงบทนี้สอนเรื่องความประพฤติผิดศีล 5 คือ (1) การเป็นนักเลงหญิงหรือเป็นคนเจ้าชู้ ผิดศีลข้อ 3 การประพฤติผิดในกาม (2) การดื่มสุรา ผิดศีลข้อ 5 และ (3) การเป็นนักพนัน เป็นผู้ที่มีการยาและความประพฤติชั่ว ย่อมเสื่อมทั้งโลกนี้และโลกหน้า ทำลายชีวิตของตนเองให้พินาศย่อยยับ (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) จัดได้ว่าเป็นคนชั่ว เป็นอสังตบุรุษเป็นคนเสื่อม ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า “คนผู้เป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรา และนักเลงการพนัน ชอบล้างผลาญทรัพย์สมบัติที่ตนหามาได้ นั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม” (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) การเป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรา นักเลงการพนัน และมีมิตรชั่วทำให้โภคทรัพย์เสื่อมลงได้ จึงควรประพฤติแต่สิ่งที่เป็นทางเจริญแห่งโภคทรัพย์ 7 (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) การดื่มสุราทำให้เสียทรัพย์ ก่อการทะเลาะวิวาท เป็นบ่อเกิดแห่งโรค เสียชื่อเสียง ไม่รู้จักอาย ทอนกำลังปัญญา (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) ดังปรากฏข่าวในปัจจุบันเรื่องการเมาแล้วขับรถ ทำให้ประสบอุบัติเหตุทำให้ตัวเองและผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนเสียหายจนถึงพิการหรือเสียชีวิต เสียทรัพย์ จนต้องมีการรณรงค์และออกกฎหมายห้ามขับรถในขณะเมาสุรา (Department of Health, 2012) โคลงโลกนิติบทนี้จึงมุ่งสอนให้เป็นผู้มีศีล จึงจะไม่เป็นโทษแก่ตนเอง ไม่เป็นคนเลวหรือคนบาป จะทำให้เสียทรัพย์และเป็นผู้ที่ไม่มีอริทรัพย์ด้วย ดังนั้น จึงควรรักษาศีล เพื่อจะได้เป็นผู้ที่มีอริทรัพย์

3.3 หิริหะ ปรากฏในโคลงโลกนิติ จำนวน 6 บท ได้แก่ บทที่ 157 บทที่ 175 บทที่ 214 บทที่ 237 บทที่ 270 และบทที่ 315 มีเนื้อหาที่สอนให้มีความละเอียดต่อการประพฤติผิด ผู้ที่ประพฤติผิดศีลธรรม เมื่อรู้สึกตัวว่าเป็นคนชั่วเกิดความละอายใจ แก่ใจก็สามารถกลับใจได้ บุตรที่ไม่เลี้ยงดูตอบแทนบุญคุณของมารดาบิดาที่เลี้ยงตนมา จัดได้ว่าเป็นคนไม่มีความละอายบาปเป็นคนเลวและจะประสบภัย ไม่เป็นมงคล ตายไป

จะต้องตกนรก ผู้ที่มีจิตใจที่ตั้งงามย่อมมีความละเอียดต่อการทำบาปกรรม จะทำบุญได้ง่าย มีความประพฤติดีหรือประกอบกรรมดีได้ง่าย แต่คนชั่วสามารถประพฤติชั่วหรือประกอบกรรมชั่วได้ง่ายเพราะไม่ละเอียดบาป แม้แต่คนอย่างพญานกเขกเต้า ยังเป็นผู้ที่มีความละเอียดต่อบาปอกุศลธรรม รู้จักละเอียดแก้ไข ไม่ทอดทิ้งแม้กระทั่งต้นไม้ที่หมดผลแล้ว เหมือนผู้ที่ไม่วางมือยามตกยาก ผู้เขียนขอยกตัวอย่างหิริที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ บทที่ 214 มาแสดงพอสังเขป ดังนี้

คนใดละพอทั้ง	มารดา
อันทุพพลชรา	ภาพแล้ว
ขับไล่ไปมีปรา	ถิ่นเนตร
คนดั่งนี้ฤแล้ว	คลาดพันไภยัน

(Department of Curriculum and Instruction Development,
Ministry of Education, 2002, p. 205)

โคลงบทนี้สอนเรื่องความไม่ละเอียดบาปของบุตรที่ไม่เลี้ยงดูตอบแทนบุญคุณของมารดาบิดาที่เลี้ยงตนมา เป็นคนประพฤติไม่ดี ย่อมถูกสังคมประณามว่าละทิ้งได้แม้กระทั่งมารดาบิดา เป็นผู้ที่ไม่น่าคบหาเพราะขาดความกตัญญูไม่รู้คุณของใคร ไม่มีความละเอียด หนาซำยังขับไล่ไล่ส่งไปให้ไกล ย่อมได้รับการตำหนิตีเยียนจากสังคมว่าเป็นคนบาป คนชั่ว เป็นคนเสื่อม ดังปรากฏในพระไตรปิฎกว่า “คนผู้มีความสามารถเลี้ยงตนและผู้อื่นได้ แต่ไม่เลี้ยงดูมารดาบิดาผู้แก่ชรา ผู้ผ่านวัยหนุ่มวัยสาวแล้วนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม” (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) พระพุทธเจ้าตรัสว่า บุตรที่ดีมีหน้าที่บำรุงมารดาบิดา (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) ผู้ใดเป็นคนอกตัญญู ไม่เลี้ยงดูมารดาบิดา จัดว่าเป็นคนพาล ไม่มีความละเอียดบาปหรือขาดหิริ ไม่มีอริยทรัพย์ พระพุทธเจ้าตรัสในปณิตตสูตรว่า การบำรุงมารดาบิดา เป็นกรรมที่บัณฑิตหรือสัตบุรุษบัญญัติไว้ (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) การปฏิบัติชอบในมารดาบิดาทำให้ตนเองปลอดภัย ไม่ถูกกำจัด ไม่ถูกทำลาย ไม่มีความเสียหาย ไม่ถูกผู้รุดีเยียน และเป็นบุญมาก (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) การเลี้ยงดูตอบแทนมารดาบิดาเป็นการตอบแทนที่ทำได้ยาก แม้จะแบกท่านทั้ง 2 ไว้บนบาปรณนิบัติอย่างดี หรือสถาปนาท่านด้วยราชสมบัติที่มีรัตนจำนวนมากยังไม่เท่ากับการให้มารดาและบิดา เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ (การเสียสละ) และมีปัญญา บุตรนั้นจึงจะได้ชื่อว่าตอบแทนคุณท่าน (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) ดังนั้น ผู้ที่ไม่เลี้ยงดูพ่อแม่จัดว่าเป็นคนที่ไม่มีความละเอียด เป็นคนเสื่อมและอกตัญญู

ชาตอริยทรัพย์ แต่ควรตอบแทนเลี้ยงดูมารดาบิดาให้เป็นผู้มีศรัทธา ศีล จาคะ (การเสียสละ) และมีปัญญา ซึ่งเป็นอริยทรัพย์

3.4 โอตตปฺรณะ ปรากฏในโคลงโลกนิติ จำนวน 6 บท ได้แก่ บทที่ 11 บทที่ 12 บทที่ 130 บทที่ 131 บทที่ 230 และบทที่ 366 มีเนื้อหาที่สอนให้มีความเกรงกลัวต่อบาปหรือความผิดแม้เพียงเล็กน้อย อย่างกล้าในทางที่ผิดตั้งเช่นสุกรที่ไม่กลัวเกรงต่อราชสีห์ กล้าทำสิ่งจนได้รับอันตรายถึงชีวิต การเป็นผู้น้อยที่ต้องมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่เปรียบได้กับเกรงกลัวต่อความประพฤติผิดที่จะต้องได้รับการลงโทษ โดยเฉพาะการสั่งสอนของครู อาจารย์กับลูกศิษย์ นักเรียน นักศึกษา การลงโทษนั้นหากเป็นอาจารย์ลงโทษลูกศิษย์ก็เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อบาปกรรมเล็กน้อยที่จะมากขึ้นในอนาคต แสดงให้เห็นว่า บาปแม้เพียงเล็กน้อยก็ควรมีความเกรงกลัว อย่าประมาท เพราะอาจจะกลายเป็นบาปที่ใหญ่โตขึ้นในอนาคตได้ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างโอตตปฺรณะที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ บทที่ 230

ช่างหม้อตีหม้อใช้	ตีฉาน แดกนา
ตีแต่งเองามงาน	ชอบใช้
ดุษศิษย์กับอาจารย์	ตีสั่ง สอนแฮ
ตีไซตีจักให้	สู่ห้องอบาย

(Department of Curriculum and Instruction Development,
Ministry of Education, 2002, p. 218)

โคลงบทนี้มีเนื้อหาว่า ช่างปั้นหม้อตีหม้อไม่ใช้ให้หม้อแตกแต่ตีเพื่อตบแต่งให้สวยงามเหมาะแก่การใช้งาน เหมือนศิษย์กับอาจารย์ ตีเพื่อเป็นการสั่งสอนตีเพื่อไม่ให้เสื่อมเสีย สอดคล้องกับนิบาตชาดกเรื่องติลลุมภูริชาดก ว่า พรหมทัตตฤกมารทรงผูกโกรธอาจารย์ ที่เคยเมียนด้วยไม้เรียว เพราะงากำมือเดียว อาจารย์จึงกล่าวกราบทูลว่า “อารยชนบางคนย่อมก็ดกันคนกระทำความชั่วด้วยอาชญา การกระทำนั้นเป็นการสอนหาใช่เป็นเวรไม” (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) ทั้งนี้อาจารย์ได้ลงโทษศิษย์ที่เป็นถึงพระราชกุมารและได้ขึ้นครองราชย์สมบัติ แต่ผูกโกรธอาจารย์ที่ได้ลงโทษด้วยการเมียนเพราะพระราชกุมารได้ขโมยงาของชาวบ้านแต่กำมือเดียวไปเสวย ซึ่งการลงโทษนี้เป็นการสอนของอาจารย์เพื่อให้พระราชกุมารได้เห็นโทษของการประพฤติผิดแม้เพียงเล็กน้อย หากต่อไปเมื่อได้เป็นพระราชแล้วประพฤติผิดจะได้รับอันตรายจนถึงขั้นโดนยึดหรือขับไล่ออกจากราชสมบัติได้ ราชสมบัตินี้จะได้มาจากไหน เมื่อพระราชพาพระองค์ใหม่เข้าพระทัยแล้วจึงได้สถาปนาอาจารย์ของตนเสมอ

ตั้งพระราชบิดา โคลงบทนี้อุปมาถึงการสอนของอาจารย์ให้ศิษย์มีความเกรงกลัวต่อบาป เพื่อให้ไม่ประพฤติทุจริตอันนำไปสู่ความเดือดร้อนจนถึงอบายภูมิได้ ให้มีความเกรงกลัวต่อผลของการกระทำผิดหรือการกระทำบาป แม้เพียงเล็กน้อย เพื่อเป็นการสั่งสอนให้กลัวเกรงต่อการทำบาปกรรมที่ใหญ่กว่าในอนาคต การอบรมสั่งสอนเหมือนกับการปั้นหม้อทั้งนวดทั้งอบ เพื่อให้ได้หม้อที่มีคุณภาพดี การสั่งสอนก็เช่นเดียวกัน ทั้งการว่ากล่าวตักเตือน ทั้งการชม และการยกย่อง เพื่อให้เป็นคนดีมีคุณสมบัติ ให้มีความเกรงกลัวต่อบาป จึงจัดเป็นผู้มีอริยทรัพย์ ดังนั้น นักเรียน นิสิต นักศึกษาจึงควรเคารพ บูชา ครูอาจารย์ของตนที่อบรมสั่งสอนเพื่อเป็นการขัดเกลา ฝึกหัด ชี้นำแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม กล้าลงโทษลูกศิษย์ที่ทุจริตทั้งทางกาย วาจา และใจ โดยไม่กลัวว่าลูกศิษย์จะไม่รักเพราะเห็นแก่อนาคตที่ดีงามของลูกศิษย์ตลอดถึงสังคมประเทศชาติ

3.5 สูตรนะ ปรากฏในโคลงโลกนิติ จำนวน 5 บท ได้แก่ บทที่ 9 บทที่ 10 บทที่ 17 บทที่ 226 และบทที่ 246 มีเนื้อหาที่สอนเรื่องสูตรหรือการเล่าเรียน การมีสูตรของคนฉลาดมีปัญหา เหมือนลิ้นของคนที่รู้รสแกง การฟังธรรมของคนพาลเหมือนทัพพีไม่รู้รส คือ ไม่เข้าใจธรรมเลย เป็นผู้ที่ไม่มีสูตรจัดได้ว่าไม่มีอริยทรัพย์ การฟังนักปราชญ์ทำให้มีความสุข เพราะได้ฟังแต่สิ่งดี คำพูดที่ไพเราะน่าฟัง เหมือนเสียงร้องของนกย่อมมีแต่คนอยากฟัง ผู้มีปัญหา มักชี้โทษเหมือนการชี้แนะขุมทองคำให้ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างสูตรนะที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ บทที่ 226

ร่วมรักนักปราชญ์เชื้อ	ชาติรี
เราผิดชอบชั่วดี	ท่านแจ้ง
เอาเยี่ยงอย่างอย่ามี	จิตโกรธ
ปรากฏกลท่านแก้ง	นะให้ขุมทอง

(Department of Curriculum and Instruction Development,
Ministry of Education, 2002, p. 215)

สูตรนะปรากฏในบทที่ 2 คำว่า “แจ้ง” คือ การสั่งสอนให้รู้ ให้เข้าใจ เป็นการเรียนรู้ เป็นสูตร เราทำผิดชอบหรือชั่วดีอย่างไร ท่านจะคอยบอกกล่าวสั่งสอน การคบหาสมาคมกับนักปราชญ์เราทำผิดหรือถูก ทำชั่วหรือทำดี ก็คอยชี้แจง ให้กระทำตามอย่ามีจิตใจโกรธเคือง เพราะเหมือนเป็นการชี้แนะขุมทองคำให้เรา ดังพุทธพจน์ว่า “บุคคลพึงเห็นผู้มีปัญญามักชี้โทษ มักพูดปรามไว้ เหมือนผู้ชี้บอกขุมทรัพย์ (และ) พึงคบผู้ที่เป็นบัณฑิตเช่นนั้น เพราะเมื่อคบคนเช่นนั้น ย่อมมีแต่ความเจริญ ไม่มี ความเสื่อมเลย” (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) เมื่อมีผู้ปรารภนาดี เป็น

ผู้รู้ หรือครู อาจารย์ ตำหนิ ดิเตียน หรือว่ากล่าวสั่งสอนให้โอวาท จึงควรน้อมรับนำไป ปฏิบัติปรับปรุงแก้ไขความประพฤติที่ไม่ดีของตน และต้องไม่โกรธหรือเกลียดชังผู้ที่บอก ขอบบพร่องของเรา แสดงว่าเรามีความปรารถนาดีต่อเรา เหมือนสำนวนไทยว่า ดิเพื่อก่อ เราจะได้ปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม ดึงาม และต้องรู้จักขอบคุณผู้ที่ว่ากล่าวตักเตือนเรา เหมือนท่านเป็นผู้ชี้บอกขุมทรัพย์ทำให้เราร่ำรวยขึ้น คำแนะนำสั่งสอนนั้นเป็นทรัพย์ ภายใน นั่นคือ อรรถปริทัศน์ ผู้ที่เป็นครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา หรือพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ได้ปกครอง จึงควรทำความเข้าใจในเรื่องการคบคนหรือการชี้แนะจากผู้เป็นกัลยาณมิตร ผู้มุ่งหวังคุณประโยชน์ที่ด้ง เมื่อมีความปรารถนาดีต่อกันจะมองเห็นคุณค่าของคำว่ากล่าว ตักเตือนเป็นดังขุมทองคำที่ทำให้ชีวิตมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง ไม่เกิดความบกพร่องเสียหาย เป็นปัญหาที่ต้องตามแก้ไข และสมควรที่จะยอมรับ นับถือ ให้การยกย่อง สรรเสริญผู้ที่ ให้ความรู้ ความกระจำนั้นแก่เรา โดยเฉพาะผู้ที่เป็นพ่อแม่ ครูอาจารย์ของเรา

3.6 จาคะ ปรากฏในโคลงโลกนิติ จำนวน 1 บท ได้แก่ บทที่ 110 มีเนื้อหาที่สอนเรื่องจาละหรือการบริจาคหรือการเสียสละ การบริจาคที่ไม่มีใครเทียบเท่าได้ เป็นการสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น นับว่าทำได้ยาก และเป็นบุคคล ที่หาได้ยาก จึงควรยกย่องสรรเสริญ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างจาละที่ปรากฏในโคลง โลกนิติบทที่ 110

ร้อยคนหาแก้วนแก่ลัว

กลางรงค์

พันหนึ่งหาปัญญาง

ยิ่งรู้

แสนคนเสาะคนตรง

ยังยาก

ไปเท่าคนหนึ่งผู้

อาจอ้างอวยทาน

(Department of Curriculum and Instruction Development,
Ministry of Education, 2002, p. 137)

จาละปรากฏในบทที่ 4 คำว่า “อวยทาน” คือ การบริจาคหรือจาละ “ไปเท่าคนหนึ่งผู้อาจอ้างอวยทาน” คือ ไม่เทียบเท่ากับผู้ที่เสียสละในการให้ทาน โคลงโลกนิติบทนี้แสดงถึงจาละของผู้ที่มีใจเสียสละ รู้จักการบริจาคหาได้ยาก ในคน 100 คน หาผู้กล้ากลางสนามรบได้ยาก ในคน 1,000 คน หากคนมีปัญญามากด้วยความรู้ได้ยาก กว่า แต่ในคน 100,000 คนจะหากคนซื่อตรงได้ยากยิ่งกว่า ยังไม่เท่าคนที่มีความอาจหาญ ในการบริจาค เพราะทำได้ยากยิ่งกว่า ดังข้อความในนิบาตชาดกเรื่องสสันทิตชาดก ว่า “กระต่ายโพธิสัตว์ไม่มีอาหาร เมื่อจะสละชีวิตของตน จึงกล่าวว่า งา ถั่ว และข้าวสาร ของกระต่ายไม่มีขอท่านจงบริโภคข้าพเจ้าที่สุกด้วยไฟนี้ แล้วบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ในป่าเถิด”

(Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1992) กระต่ายโพธิสัตว์ได้กระโดดเข้ากองไฟ ยอมสละชีวิตของตน เพื่อให้เนื้อของตนเป็นทานแก่สมณะ(Mahachulalongkorn rajavidyalaya, 1992) แสดงถึงการบริจาคที่เป็นการตัดความยึดมั่นในตัวตนออกไปได้ เป็นทานบารมีขั้นสูงสุด เป็นการขัดเกลากิเลสของตนให้หลุดพ้นจากมลทินคือ ความตระหนี่ เห็นแก่ตัว ผู้ที่มีจาคะเป็นคุณรวกายในจิตใจที่คิดจะให้ผู้อื่น ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว ฉะนั้น ผู้ที่มีทรัพย์ภายใน คือ จาคะนี้ นับได้ว่าเป็นผู้ที่มีอริยทรัพย์ นายกองชื่นชม สรรเสริญ ว่าเป็นผู้ที่มีความกล้าหาญมากกว่านักรบในสงคราม ผู้เสียสละเป็นบุคคลที่หาได้ยาก แม้ในสังคมปัจจุบันนี้ ก็ต้องการผู้มีความกล้าในการเสียสละ เป็นผู้มีจิตอาสา รู้จัก การบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวม

3.7 ปัญญาชนะ ปรากฏในโคลงโลกนิติ จำนวน 10 บท ได้แก่ บทที่ 4 บทที่ 14 บทที่ 18 บทที่ 39 บทที่ 44 บทที่ 50 บทที่ 107 บทที่ 227 บทที่ 244 และบทที่ 437 มีเนื้อหาที่สอนเรื่องปัญญา การคบหาสมาคมกับผู้ที่มีปัญญาย่อมได้รับความสุข เปรียบได้กับใบพ้อที่นำมาพันห่อกุศณา นักปราชญ์ฝึกตนเองได้เหมือนช่างทำปิ่น ดัดไม้ให้ตรง การได้เห็นนักปราชญ์ทำให้มีความสุข นักปราชญ์มีจิตใจที่มั่นคง ไม่หวั่นไหว ต่อโลกธรรม 8 เหมือนภูเขาหินที่ไม่พัดไปตามลมพายุปัญญาของนักปราชญ์คนเดียวกับ คนโง่จำนวนมากเหมือนดวงดาวกับดวงจันทร์ผู้มีปัญญา แม้มีชีวิตอยู่เพียงวันเดียวดีกว่า ผู้มีขาดปัญญาที่มีชีวิตอยู่ตั้ง 100 ปี ปัญญาของนักปราชญ์สามารถแก้ปัญหาได้ บัณฑิต เป็นผู้ที่มีปัญญาสามารถฝึกหัดอบรมสั่งสอนตนเองได้บัณฑิตจะรู้ได้เมื่อเจรจา คนพาลที่ รู้ตัวว่าเป็นคนพาลยังเป็นบัณฑิตได้ แต่คนพาลที่คิดว่าตนเป็นบัณฑิตเป็นคนพาลแท้ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างปัญญานะที่ปรากฏในโคลงโลกนิติบทที่ 437

คนพาลพวกหนึ่งน้ำ	ใจหาย
รู้ว่าตนเป็นพาล	กระด้าง
พวกนี้วัจนจารย์	จัดเซ พาลพ้อ
นับว่าปราชญ์ได้บ้าง	เพื่อรู้ลึกสกนธ์

(Department of Curriculum and Instruction Development,
Ministry of Education, 2002, p. 358)

ปัญญาปรากฏในบทที่ 4 คำว่า “ปราชญ์” เป็นผู้รู้ คือ คนที่รู้สึกตัว ได้เองสามารถนับว่าเป็นนักปราชญ์ได้ โคลงโลกนิติบทนี้ แสดงให้เห็นว่า คนพาลที่รู้ว่า ตนเองเป็นคนพาล หยาบกระด้าง พวกนี้ไม่จัดว่าเป็นคนพาล ยังนับว่าเป็นนักปราชญ์ ได้บ้างเมื่อรู้สึกตน ดังพุทธพจน์ว่า “คนพาลที่รู้ตัวว่าเป็นคนพาล ยังเป็นบัณฑิตได้บ้าง

แต่คนพาลที่สำคัญตนว่าเป็นบัณฑิต นั่นแหละ เรียกว่า คนพาลแท้” (Mahachulalongkorn rajavidyalaya, 1992) ดังเรื่องในคัมภีร์เกทกโจรวัดอุ โจร 2 คนเป็นสหายกัน ไปวัดเซตวัน เพื่อฟังธรรม โจรคนหนึ่งได้บรรลุโสดาบันจึงไม่ขโมยอีก แต่อีกคนยังขโมยทรัพย์คนอื่นแล้วยังเย้ยหยันอีกคนว่าตนเป็นคนฉลาดกว่า โดยสำคัญตัวว่าเป็นบัณฑิต โคลงโลกนิติบทนี้ แสดงถึงปัญหาของคนที่รู้ตัวว่าตนเองเป็นคนประพฤติดีไม่ดี เป็นโทษแก่ตนเอง จึงเลิกเป็นโจร ผู้ที่รู้ว่าตนเองมีความบกพร่องส่วนใดและรู้จักปรับปรุงแก้ไขตนเองสามารถพัฒนาให้เป็นบัณฑิตได้ การรู้จักกลับตัวเป็นคนดี ย่อมได้รับการยกย่องว่าเป็นบัณฑิต เช่นเดียวกับนักเรียน นักศึกษา ผู้ที่รู้ตัวว่าเป็นคนโง่ แล้วหมั่นเข้าหาผู้รู้ ปรึกษาครู อาจารย์ ย่อมกลายเป็นคนมีปัญญาได้ ส่วนผู้ที่ไม่รู้ตัวว่าเป็นคนพาลหรือเป็นคนโง่ แต่คิดว่าตนเองเป็นบัณฑิตหรือเป็นคนฉลาดย่อมไม่ศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติมความรู้ก็จะเป็นคนโง่เขลาเบาปัญญาอยู่อย่างนั้น คนเช่นนี้จัดว่าเป็น อสัตบุรุษ ไม่สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นบัณฑิตได้ดังเช่นเพื่อนโจรอีกคนที่ยังคงมีความประพฤติเช่นเดิมจัดว่าเป็นคนพาลแท้ โจรที่กลับใจได้นี้จึงเป็นคนดี นับเป็นสัตบุรุษ เป็นผู้มีอภิปรัชญา คือ ปัญญาชนะ

อภิปรายผล

การวิจัยในเรื่องโคลงโลกนิตินี้มีผู้ศึกษาหลายท่านบางท่านศึกษาที่มาของโคลงโลกนิติ พบว่ามีที่มาจากคัมภีร์ต่างๆ อาทิ โลกนิติปกรณ์ ธรรมนิติ หิโตปเทศ วายการศตกะ จานักยศตกะ ราชนิติ สุภาสิตพระร่วง และนิทานอิหวันราชธรรม และพระไตรปิฎก เป็นต้น แต่ผู้เขียนได้เน้นศึกษาเฉพาะโคลงโลกนิติซึ่งมีที่มาจากพระไตรปิฎกเท่านั้น ผลการศึกษาพบว่า มีโคลงโลกนิติจำนวน 83 บท มีที่มาจากพระสุตตันตปิฎก โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) โคลงโลกนิติที่มาจากพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบทจำนวน 27 บท (2) โคลงโลกนิติที่มาจากพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย นิบาตชาดกจำนวน 42 บท (3) โคลงโลกนิติที่มาจากส่วนอื่นๆ ในพระสุตตันตปิฎก จำนวน 17 บท (ทั้งนี้เมื่อรวมจำนวนบทแล้วจะได้ 86 บท เพราะโคลงโลกนิติบางบทมีที่มาจากกัน) บทความนี้มีจุดประสงค์หลักเพื่อการศึกษาในการป้องกันปัญหาการดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความรู้ความเข้าใจศาสตร์ทางพระพุทธศาสนาโดยใช้วรรณกรรมโคลงโลกนิติเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้หรือหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาคือ อภิปรัชญา 7 ซึ่งยังไม่มีผู้ใดได้วิเคราะห์อภิปรัชญาในโคลงโลกนิติเพื่อให้เกิดเป็นทฤษฎีภายในที่เป็นการรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อการปฏิบัติตนได้ถูกต้องด้วย ไม่ประพฤติดีศีลธรรม มีความละอายและเกรงกลัวต่อการทุจริต รู้จักความเสียสละ มีปัญญา การนำไปประยุกต์ใช้ด้วยการศึกษาโคลงโลกนิติแต่ละบทให้เกิดเป็นความเข้าใจเป็นปัญญาที่เป็นอภิปรัชญา จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิต การมีอภิปรัชญาให้ความสุขที่แท้จริง

มากกว่าทรัพย์สมบัติใดๆ ในโลกที่ไม่แน่นอน สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามโลกธรรม 8 คือ ได้ลาภ เสื่อมลาภ ได้ยศ เสื่อมยศ สุข ทุกข์ สรรเสริญ นินทา ทำให้เข้าใจสรรพสิ่งได้ตามความเป็นจริง รู้เท่าทัน ไม่หลงตาม แสวงหาความสุข ที่ไม่พ้นไปจากความทุกข์ แต่ให้หันมาศึกษาพัฒนาอบรมปฏิบัติตนตามหลักอริยทรัพย์ 7 ประการที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ ดังนี้

สัทธาณะ การมีความเชื่อที่ถูกต้องตั้งงาม คือ เชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อเรื่องบุญ บาป กรรมวิเศษที่ เป็นอริยทรัพย์ให้เลือกกระทำแต่บุญหรือกรรมดีที่เป็นกุศลเท่านั้น สัทธาณะ การรักษาศีลทำให้ได้รับความสุข ผู้มีศีลย่อมได้รับการสรรเสริญเป็นผู้มีทรัพย์สามารถรักษาทรัพย์และทำให้ไปสู่สุดได้ หิริธนะ ความละอายบาปหรือความขัว คนที่ไม่มีความละอายบาปเป็นคนเลวและจะประสบภัยตายไปจะต้องตกนรก เช่น ประพตติผิตศีล 5 ไม่เลี้ยงดูพ่อแม่ ดูหมิ่นเหยียดหยามผู้อื่น เป็นคนเสื่อม จึงควรรู้จักละอายต่อบาป โอตตปฺปธนะ การลงโทษเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อบาปกรรมเล็กน้อยที่จะมากขึ้นในอนาคต เพื่อแสดงให้เห็นว่าบาปแม้เพียงเล็กน้อยก็ควรมีความเกรงกลัว อย่าประมาท เพราะอาจจะกลายเป็นบาปที่ใหญ่โตขึ้นในอนาคตได้ สุตฺธนะ สุตะหรือการเล่าเรียน การฟังนักปราชญ์ทำให้มีความสุขเพราะได้ฟังแต่สิ่งดี ผู้มีปัญญามักชี้โทษเหมือน การชี้แนะขุมทองคำให้ จาคธนะ การบริจาคที่ไม่มีใครเทียบเท่าได้ เป็นการสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น นับว่าทำได้ยากและเป็นบุคคลที่หาได้ยากจึงควร ยกย่องสรรเสริญ ปัญฺญาณะ การคบหาสมาคมกับผู้มีปัญญาย่อมได้รับความสุข นักปราชญ์มีจิตใจที่มั่นคง ไม่หวั่นไหวต่อโลกธรรม 8 คนพาลที่รู้ตัวว่าเป็นคนพาลยังเป็นบัณฑิตได้ แต่คนพาลที่คิดว่าตนเป็นบัณฑิตเป็นคนพาลแท้บัณฑิตเป็นผู้มีปัญญาสามารถ ฝึกหัดอบรมสั่งสอนตนเองได้และสามารถแก้ปัญหาได้ ทั้ง 7 ประการเป็นอริยทรัพย์ที่ไม่อิงอาศัยวัตถุสิ่งของ ไม่ต้องเป็นทาสของสิ่งใดหรือใครๆ ผู้มีอริยทรัพย์เป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญ พัฒนาดตนเองให้ดีขึ้นได้ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาใดๆ ไม่ทำให้ใครต้องเดือดร้อน อริยทรัพย์ 7 นอกจากจะทำให้เป็นผู้มั่งคั่งแล้วยังทำให้เป็นผู้ที่มีความสุขแท้จริงทั้งโลกนี้และโลกหน้า

บทสรุป

การวิเคราะห์อริยทรัพย์ที่ปรากฏในโคลงโลกนิติในบทความนี้แสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของพระพุทธศาสนาที่มุ่งสอนให้บุคคลมีปัญญา ปัญญานับว่าเป็นทรัพย์ที่มีค่ามากกว่าทรัพย์ใดๆ ทำให้บุคคลสามารถเลื่อนหรือเปลี่ยนฐานะได้ เป็นบัณฑิต เป็นนักปราชญ์ ผู้รู้ ผู้มีการศึกษาสามารถพัฒนาดตนเองจนเป็นพระอริยะได้ตั้งแต่ระดับพระโสดาบัน ไปจนถึงพระอรหันต์ ด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ อริยทรัพย์ 7

ที่สอดแทรกอยู่ อริยทรัพย์สามารถทำให้บุคคลพัฒนาจนเป็นพระอริยบุคคลได้ พ้นจากความทุกข์ ทำให้ได้รับความสุขที่แท้จริงเป็นอิสระ ไม่ต้องอิงอาศัยวัตถุใดๆ อริยทรัพย์สามารถติดตัวไปได้ทุกที่ทั้งชาตินี้และชาติหน้า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

บทความนี้มุ่งนำเสนอผลการวิจัยการวิเคราะห์อริยทรัพย์ที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ เพื่อศึกษาโคลงโลกนิติและอริยทรัพย์ 7 โดยนำหลักธรรมอริยทรัพย์ 7 นี้มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาชีวิตและจิตใจด้วยการถ่ายทอดผ่านทางวรรณกรรมโคลงโลกนิติเพื่อความบันเทิงใจแต่เป็นสื่อสอนคุณธรรม จริยธรรมที่กลมกลืนได้อย่างเหมาะสมลงตัว ทุกคนมีศักยภาพในการยกระดับคุณธรรมได้ด้วยตนเองด้วยการศึกษาจนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องจนเกิดเป็นปัญญาพัฒนาตนเองได้ อริยทรัพย์ 7 เป็นทรัพย์ที่สำคัญมีค่ามากกว่าทรัพย์ใดๆ ในโลก จึงควรที่จะได้น้อมนำมาศึกษาและใช้เป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้เขียนขอเสนอว่า ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับโคลงโลกนิติอีก ได้แก่ การศึกษาความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมที่ปรากฏในวรรณคดีโคลงโลกนิติ



References

- Buddhadasa Bhikkhu. (1986). **A Handbook of Human (คู่มือมนุษย์)**. Bangkok: The Foundation of Sublime Life Mission.
- Chai Na Pol. (n.d.). **Life Management for the Most Benefit (การบริหารชีวิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด)**. n.p.
- Department of Curriculum and Instruction Development, Ministry of Education. (2002). **Lokaniti Poetry by Somdej Phra-Jau Borommavongsadher Kromprayadejadisorn (โคลงโลกนิติ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร)**. Bangkok: Thai Language institute, Department of Curriculum and Instruction Development, Ministry of Education.
- Laosuntorn, N. (1999). **Study of the background and sources of Khlong lokaniti (โคลงโลกนิติ : การศึกษาที่มา)** (3rd ed.). Bangkok: Maekamphang Press.
- Lawyer, J. (2016). **People must read, Angel doll (คนเลี้ยงต้องอ่าน ตรวจค้น 'ตุ๊กตาลูกเทพ' แบบไหนถูก-ผิด?)**. <https://www.thairath.co.th/content/571112>.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya. (1992). **Thai Tripitaka (พระไตรปิฎกภาษาไทย)**. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- Pethsuriya, P. (2011). **An analysis of figure of speech in Lokaniti Verses (การวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ในโคลงโลกนิติ)**. Master of Arts Thesis. Department of Linguistics: Kasetsart University.
- Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto). (2005). **New Concepts for the New Millennium (โลกขึ้นสหัสวรรษใหม่ คนต้องเปลี่ยนแนวคิดใหม่)** (2nd ed.). n.p.
- Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto). (2008). **Dictionary of Buddhism (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม)** (16th ed.). Bangkok: S. R. Printing Mass Product Co Ltd.
- Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto). (2010). **Dictionary of Buddhism (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์)** (15th ed.). Bangkok: Sahadhammika Co. Ltd.
- Phramaha Surasak Prajantasen. (2001). **An analytical study of the Lokaniti Poetry (การศึกษาวเคราะห์พุทธจริยธรรมจากวรรณคดีโคลงโลกนิติ)**. Master of Arts Thesis. Faculty of Liberal Arts: Thammasat University.

- Sajjapan, R. (2012). **Introduction to Thai Language: Chapter 3 of Thai Literature (ความรู้ทั่วไปทางภาษาไทย ตอนที่ 3 วรรณคดีไทย) (4th ed.)**. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press.
- Thai Health. (2016). **Thai Health Promotion Foundation (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ)**. from <http://www.thaihealth.or.th/tag/>
- Thairath online. (2016). **Bueng Kan police arresting a daughter in law and a wife accused of hiring a hitman to shoot a husband for bail (ตร.บึงกาฬ รวบสะใภ้-เมีย จ้างมือปืนฆ่าสามีหวังเอาเงินประกันชีวิต)**. from <http://www.thairath.co.th/content/447175>.
- Watprayurawongvasa school. (2003). **Dhamma for Learner (คู่มือธรรมศึกษา ชั้นตรี) (3rd ed.)**. Bangkok: Diamond carat Publisher.